

WYROK

W I M I E N I U

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Jarosław Komorowski (spr.)

Protokolant: st. prot. sąd. Joanna Kurkowiak

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Anny Oszwałdowskiej-Kocur

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2015 roku

sprawy **Z. T.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 178a § 1 i 4 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Gostyniu z dnia 4 lutego 2015 roku, sygn. akt II K 72/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) w punkcie 1. wyroku uznaje oskarżonego Z. T. za winnego tego, że w dniu 15 listopada 2014 roku na drodze publicznej w P., pow. (...), jechał jako kierujący ciągnikiem rolniczym marki U. (...)o nr rej. (...), będąc w stanie nietrzeźwości I – próba 1,24 mg/l, tj. 2,60 ‰, II – próba 1,21 mg/l, tj. 2,54 ‰ zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, tj. przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 1 k.k. wymierza mu karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności,

b) z punktu 2. wyroku eliminuje przepis § 4 art. 69 k.k.,

c) na podstawie art. 72 § 1 pkt 5 k.k. zobowiązuje oskarżonego w okresie próby do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu,

2. w pozostałym zakresie utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy,

3. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty procesu za postępowanie odwoławcze w kwocie 20 (dwadzieścia) zł oraz wymierza mu jedną opłatę za obie instancje w kwocie 60 (sześćdziesiąt) zł.

SSO Jarosław Komorowski

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2015 roku Sąd Rejonowy w Gostyniu w sprawie o sygn. akt II K 72/15:

1. oskarżonego Z. T. uznał za winnego tego, że w dniu 15 listopada 2014 r. na drodze publicznej w P., pow. (...), jechał jako kierujący ciągnikiem rolniczym marki U. (...)o nr rej. (...), będąc w stanie nietrzeźwości I - próba 1,24 mg/l, tj. 2,60 ‰, II - próba 1,21 mg/l, tj. 2,54 ‰ zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, będąc jednocześnie prawomocnie skazanym za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości wyrokiem Sądu Rejonowego w Lesznie

Zamiejscowy XII Wydział Karny w Rawiczu z dnia 06.02.2013 r., sygn. akt XII K 154/13, tj. przestępstwa z art. 178 a § 1 i 4 k.k. i za to na podstawie art. 178 a § 4 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

2. na podstawie art. 69 § 1, 2 i 4 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec Z. T. w pkt 1 wyroku kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres lat 4 tytułem próby,

3. na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat,

4. na podstawie art. 63 § 2 k.k. na poczet orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych zaliczył oskarżonemu okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 15 listopada 2014 r.,

5. na podstawie art. 73 § 1 k.k. oddał oskarżonego Z. T. w okresie próby pod dozór kuratora,

6. na podstawie art. 627 k.p.k. i art. 1, art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity Dz. U. 1983 Nr 49 poz. 223 z późniejszymi zmianami) zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 264,95 złotych.

Od powyższego wyroku apelację wniósł prokurator, zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonego.

Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił rażąco niewspółmierność wymierzonej kary, wynikającą z wymierzenia oskarżonemu Z. T. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby, podczas gdy waga czynu popełnionego przez oskarżonego i wysoki stopień jego społecznej szkodliwości, stopień zawinienia, a nadto wymogi prewencji szczególnej jak i ogólnej przemawiają za wymierzeniem oskarżonemu, za zarzucany mu czyn kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Wobec tego apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie orzeczonej kary poprzez orzeczenie wobec oskarżonego za przypisane mu przestępstwo kary 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora okazała się potrzebna, przy czym rozpoznanie sprawy zgodnie z dyspozycją art. 433 § 1 k.p.k. ujawniło, że orzeczenie Sądu Rejonowego jest wadliwe w zakresie znacznie szerszym niż wskazany w wywiedzionej przez apelującego skardze.

W tym miejscu przypomnieć należy, że zgodnie z treścią art. 433 § 1 k.p.k. Sąd Odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach środka odwoławczego, a w zakresie szerszym wówczas, gdy ustawa tak stanowi. Przypadkiem nakazującym wyjście poza granice środka odwoławczego jest m.in. sytuacja, o której mowa w art. 440 k.p.k., obligująca Sąd II instancji do zmiany zaskarżonego orzeczenia na korzyść oskarżonego albo do jego uchylenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, jeżeli utrzymanie w mocy takiego orzeczenia byłoby rażąco niesprawiedliwe. Sąd Odwoławczy ma zatem nie tylko prawo, lecz wręcz obowiązek zbadania sprawy pod względem merytorycznym i prawnym nie tylko w granicach środka odwoławczego, ale także z urzędu niezależnie od tych granic - w celu stwierdzenia, czy nie zachodzi oczywista niesprawiedliwość orzeczenia, w szczególności, gdy niemożliwe jest uwzględnienie samych zarzutów zawartych w środku odwoławczym (postanowienie SN z dnia 24 kwietnia 2007 r., II K.K. 242/06, LEX nr 280721). Konsekwentnie przyjmuje się przy tym w orzecznictwie, że każda wskazana w art. 438 k.p.k. podstawa odwoławcza może zostać uwzględniona z urzędu i stać się powodem uznania danego orzeczenia za rażąco niesprawiedliwe, w tym m.in. oczywisty błąd w ustaleniach faktycznych, obraza prawa procesowego, a także prawa materialnego, która nie tylko umożliwia, ale wręcz nakazuje wyjście poza granice zaskarżenia i podniesione zarzuty, skutkując zmianą zaskarżonego orzeczenia na korzyść oskarżonego albo jego uchyleniem (wyrok SN z dnia 29 maja 1973 r., V KRN 118/73, OSNKW 1973, z. 12, poz. 155; wyrok SN z dnia 19 października 2004 r., II K.K. 355/04, Lex nr 141299; postanowienie SN z dnia 16 maja 2007 r., III K.K. 328/06, Lex nr 296728, wyrok SN z dnia 12 stycznia 2009 r., II K.K. 331/08, Lex nr 598010, wyrok SN z dnia 26 października 2011 r., IV K.K. 298/11, Lex nr 1112325). Oczywiście

jest przy tym, że środek odwoławczy wniesiony na niekorzyść oskarżonego może spowodować także orzeczenie na jego korzyść, co wynika bezpośrednio z brzmienia art. 434 § 2 k.p.k. Już w tym miejscu zaznaczyć należy, że analiza treści kwestionowanego wyroku i jego pisemnych motywów doprowadziła Sąd Odwoławczy do wniosku o konieczności wydania orzeczenia reformatoryjnego na korzyść Z. T..

Analiza akt przedmiotowej sprawy pozwala stwierdzić, że bezspornie Z. T.w dniu 15 listopada 2014 r. na drodze publicznej w P., pow. (...), jechał jako kierujący ciągnikiem rolniczym marki U. (...)o nr rej. (...), będąc w stanie nietrzeźwości, przy czym I - próba wykazała 1,24 mg/l, tj. 2,60 ‰, II - próba 1,21 mg/l, tj. 2,54 ‰ zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu. Na powyższe wskazuje bowiem nie tylko dwukrotne, nie budzące wątpliwości przyznanie się do winy Z. T.w toku niniejszego procesu (k. 11v, 43), ale także inne dowody zgromadzone w momencie ujęcia oskarżonego na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa.

W okolicznościach niniejszej sprawy brak było natomiast podstaw do uznania, że zachowanie oskarżonego wypełniało znamiona przestępstwa typizowanego w art. 178a § 4 k.k., a to wobec zatarcia wcześniejszego skazania za występki z art. 178a § 1 k.k.

Jak słusznie podkreślono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, odpowiedzialność na podstawie art. 178a § 4 k.k. - ze względu na uprzednie skazanie za przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k. lub wymienione w art. 178a § 4 k.k. - sprawca czynu z art. 178a § 1 k.k. ponosi do momentu zatarcia wcześniejszego skazania w myśl zasad ogólnych, określonych przepisami rozdziału XII kodeksu karnego. Fakt zatarcia z mocy prawa wcześniejszego prawomocnego skazania za przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k. lub wymienione w art. 178a § 4 k.k., zaistniały w dacie wyrokowania co do popełnienia czynu określonego w art. 178a § 1 k.k., uniemożliwia przyjęcie odpowiedzialności sprawcy na podstawie unormowania art. 178a § 4 k.k. także wtedy, gdy do popełnienia tego czynu doszło przed upływem okresu niezbędnego do zatarcia wcześniejszego skazania. Nie stanowi natomiast przeszkody do przyjęcia odpowiedzialności na podstawie wymienionego unormowania art. 178a § 4 k.k. zatarcie, w dacie wyrokowania, skazania za przestępstwo, którego częścią było orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, jeżeli będący przedmiotem osądu czyn z art. 178a § 1 k.k. został popełniony w okresie obowiązywania tego zakazu (postanowienie SN z dnia 21 sierpnia 2012 r., IV K.K. 59/12, Lex nr 1267077).

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Lesznie, XII Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w Rawiczu z dnia 24 stycznia 2013 roku, wydanym w sprawie XII K 148/13, który stanowił podstawę do przypisania oskarżonemu występkowi z art. 178a § 4 k.k., Z. T.został skazany za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. na karę 100 stawek dziennych grzywny, po 10 zł każda stawka, środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 1 roku oraz świadczenie pieniężne w kwocie 200 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Przedmiotowy wyrok uprawomocnił się w dniu 6 lutego 2013 roku. Jak wynika z informacji z KRK, oskarżony Z. T.wykonał karę grzywny w dniu 13 listopada 2013 roku. Także w 2013 roku wykonał orzeczone wobec niego środki karne, przy czym świadczenie pieniężne w dniu 2 kwietnia 2013 roku, zaś zakaz prowadzenia pojazdów w dniu 13 listopada 2013 roku (k. 27).

Wobec tego, zgodnie z dyspozycją art. 107 § 4a i § 6 k.k., skazanie za występki z art. 178a § 1 k.k., objęte wyrokiem z dnia 24 stycznia 2013 roku, uległo zatarciu z mocy prawa z dniem 18 kwietnia 2014 roku. Potwierdza to także aktualna informacja z Krajowego Rejestru Karnego (k. 62).

Odnosić przy tym trzeba, że przywołana powyżej regulacja art. 107 § 4a k.k., niezwykle korzystna dla skazanych na kary grzywny, została dodana do Kodeksu karnego przez art. 1 pkt 63 lit. b ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku (Dz.U.2015.396) zmieniającą ustawę z dnia 21 marca 2015 roku, także nie mogła ona stanowić podstawy do zmiany kwalifikacji prawnej czynu przez Sąd Rejonowy ani też podstawy sformułowania apelacji przez prokuratora.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy zobligowany był zmienić zaskarżony wyrok w ten sposób, że w punkcie 1. wyroku uznał oskarżonego Z. T.za winnego tego, że w dniu 15 listopada 2014 roku na drodze publicznej w P., pow. (...), jechał jako kierujący ciągnikiem rolniczym marki U. (...)o nr rej. (...), będąc w stanie nietrzeźwości I – próba 1,24

mg/l, tj. 2,60 ‰, II – próba 1,21 mg/l, tj. 2,54 ‰ zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, tj. przestępstwa z art. 178a § 1 k.k.

Konsekwencją powyższej modyfikacji była konieczność zmiany sankcji karnej orzeczonej wobec oskarżonego za zachowanie, którego się dopuścił, a to z uwagi na różny stopień społecznej szkodliwości czynów wypełniających znamiona przestępstw z art. 178a § 1 k.k. i z art. 178a § 4 k.k. Występek z art. 178a § 1 k.k. podlega karze grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Natomiast występek przypisany oskarżonemu przez Sąd Rejonowy zagrożony jest karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Mając na uwadze prawidłowo ustalone przez Sąd I instancji okoliczności prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości przez Z. T., a zwłaszcza ilość alkoholu w wydychanym powietrzu, mimo przyznania się oskarżonego do winy konieczne jest – zdaniem Sądu Okręgowego – orzeczenie wobec niego kary najsurowszej rodzajowo, tj. kary pozbawienia wolności w wymiarze 3 miesięcy. W ocenie Sądu Odwoławczego inna kara nie odniosłaby wobec Z. T. oczekiwanych rezultatów, tym bardziej że okoliczności przypisanego oskarżonemu przestępstwa oraz informacje uzyskane podczas wywiadu środowiskowego wskazują, że oskarżony nagminnie nadużywa alkoholu, pod wpływem którego chociażby prowadzi prace polowe przy użyciu ciągnika.

Z uwagi na kryminogenny charakter problemu z nadużywaniem alkoholu przez oskarżonego brak było natomiast podstaw do skrócenia okresu próby wskazanego w punkcie 2. wyroku, przy czym z uwagi na zamianę kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu przestępstwa należało z podstawy warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności wyeliminować § 4 art. 69 k.k. Wyeksponować przy tym trzeba, że zmiana oceny prawnej zachowania oskarżonego oraz przysługujący mu w momencie wyrokowania przez Sąd Okręgowy status osoby nie karanej powodują, iż argumentacja wysłowiona w apelacji prokuratora stała się bezprzedmiotowa. Nie ma bowiem podstaw aby uznać, że wobec osoby karanej po raz pierwszy za występek z art. 178a § 1 k.k. brak jest racjonalnych przesłanek do skonstruowania pozytywnej prognozy kryminologicznej i wymierzenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, nawet jeśli nadużywa ona alkoholu.

Jednocześnie, ze względu na okoliczność, że oskarżony w lokalnym środowisku posiada opinię osoby, która lubi spożywać alkohol a przy tym dopuścił się przestępstwa właśnie po spożyciu jego znacznych ilości, Sąd Odwoławczy zdecydował o konieczności zobowiązania oskarżonego w okresie próby do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu, o czym orzeczono na podstawie art. 72 § 1 pkt 5 k.k. w punkcie 1c wyroku.

Przechodząc do wymiaru obligatoryjnego wobec oskarżonego środka karnego, o którym orzeczono w punkcie 3. wyroku wskazać trzeba, że w ocenie Sądu Odwoławczego nie wymagał on modyfikacji. W realiach niniejszej sprawy orzeczenie zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych było uzasadnione nie tylko kategorycznym brzmieniem art. 42 § 2 k.k., ale także funkcją tego środka karnego. Analizowany środek karny pełni bowiem funkcję prewencyjną, gdyż ma zagwarantować oskarżonemu i innym użytkownikom dróg i chodników odpowiedni stopień bezpieczeństwa i to poprzez eliminację z ruchu kierowcy, który lekceważy podstawowe zasady bezpieczeństwa oraz funkcję represyjną, gdyż ograniczeniu ulega mobilność oskarżonego. Z uwagi na stopień winy oskarżonego oraz stopień społecznej szkodliwości występkę, którego ów się dopuścił, zasadnym było orzeczenie tego środka na okres 3 lat.

Reasumując powyższe rozważania stwierdzić należy, że w ocenie Sądu Odwoławczego orzeczona wobec oskarżonego kara 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby oraz środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, połączone z dozorem kuratora oraz obowiązkiem powstrzymywania się od nadużywania alkoholu, stanowi trafną reakcję karną na przestępstwo popełnione przez Z. T., albowiem suma tej kary i środka karnego należycie odzwierciedla stopień społecznej szkodliwości czynu oraz zapewnia spełnienie celów kary. Podkreślenia wymaga, że w ocenie Sądu Odwoławczego tak ukształtowany wymiar kary nie wpłynie negatywnie na realizację względów ogólnoprewencyjnych oraz zapobiegnie wykształceniu w społeczeństwie błędnego przekonania o nadmiernej pobłażliwości organów sprawiedliwości wobec sprawców tego rodzaju przestępstw.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie 1. wyroku, zmieniając zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) w punkcie 1. wyroku uznał oskarżonego Z. T. za winnego tego, że w dniu 15 listopada 2014 roku na drodze publicznej w P., pow. (...), jechał jako kierujący ciągnikiem rolniczym marki U. (...)o nr rej. (...), będąc w stanie nietrzeźwości I – próba 1,24 mg/l, tj. 2,60 ‰, II – próba 1,21 mg/l, tj. 2,54 ‰ zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, tj. przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. i za to na podstawie art. 178a § 1 k.k. wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,

b) z punktu 2. wyroku wyeliminował przepis § 4 art. 69 k.k.,

c) na podstawie art. 72 § 1 pkt 5 k.k. zobowiązał oskarżonego w okresie próby do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy utrzymał zaskarżony wyrok w mocy, albowiem nie dostrzegł żadnych dalszych uchybień, które w myśl art. 439 § 1 k.p.k., art. 440 k.p.k. bądź art. 455 k.p.k. należałoby wziąć pod uwagę z urzędu (pkt 2. wyroku).

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w punkcie 3. wyroku, obciążając nimi oskarżonego Z. T.. Na podstawie art. 627 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. Sąd Okręgowy zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania odwoławczego w kwocie 20 zł i na podstawie art. 1, art. 2 ust. 1 pkt 1 i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity - Dz.U.83.49.223 ze zm.) wymierzył oskarżonemu jedną opłatę za obie instancje w kwocie 60 zł.

SSO Jarosław Komorowski